

Spotlight

Een onderwerp telkens beknopt uitgelicht

Deze keer:

Tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen onderhevig aan de Zesde Staatshervorming (update)

1 Inleiding

In het kader van de Zesde Staatshervorming werden op 1 juli 2014 verschillende bevoegdheden over tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen juridisch gezien overgedragen van de RVA naar het gewestelijke niveau. Tot de gewestelijke diensten voorbereid waren op een operationele overdracht, bleef de RVA met het oog op het continuïteitsbeginsel het dagelijkse beheer uitoefenen voor deze materies. De overnames gebeurden niet voor elk gewest op hetzelfde moment of aan hetzelfde tempo, maar naargelang de overgedragen materie en naargelang het gewest.

De Zesde Staatshervorming beïnvloedt de statistieken over deze tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen sterk. Om inzicht te verwerven in de manier waarop de huidige evolutie van deze materie geïnterpreteerd moet worden, publiceerde de RVA in 2017 een eerste spotlight met een stand van zaken van de overdrachten vanuit een statistisch oogpunt. Met deze update willen we de situatie begin 2019 toelichten.

Eerst schetsen we kort de aard van de overdracht van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen die onderhevig zijn aan de Zesde Staatshervorming¹. Daarna volgt in tabelvorm een overzicht van de datums waarop deze maatregelen al dan niet werden overgedragen, aangevuld met gegevens over het gemiddelde aantal betalingen per maand die voor deze maatregelen werden geregistreerd in 2015. We kozen voor het jaar 2015 omdat dit het laatste jaar is waarin er nog geen operationele overdrachten hadden plaatsgevonden. Deze betaalgegevens vergelijken we vervolgens met die van 2018, om zo de evolutie van de maatregelen na overdracht te schetsen.

Wanneer de regelgeving rond een maatregel geheel of gedeeltelijk werd overgedragen, konden de gewestelijke instellingen ervoor kiezen de maatregel te wijzigen, te vervangen of af te voeren. De tabellen in deze publicatie brengen dit in kaart aan de hand van een kleurencode. Een groene kleur houdt in dat de maatregel tot nu toe

grotendeels ongewijzigd bleef na overdracht aan het gewestelijke niveau. Geel betekent dat er een belangrijke wijziging plaatsvond, zoals een vervanging door een ander stelsel of een sterke inperking. Rode aanduidingen betekenen dan weer dat de gewestelijke instellingen in het kader van hun algemene tewerkstellingsbeleid besloten het stelsel af te voeren, om de doelstellingen ervan te integreren in andere maatregelen of strategieën. Waar er geen kleur of overdrachtsdatum is aangegeven, heeft er nog geen operationele overdracht plaatsgevonden. Na de overdracht beheert de RVA in principe alleen nog de reeds lopende dossiers, tot die kunnen worden afgesloten. De betrokken maatregelen worden kort toegelicht in de bijlage.

2 Premies en toeslagen

Tabel 1 geeft een overzicht van de bevoegdheidsoverdracht van de premies en toeslagen. Het gaat om materies waarvoor in 2015 door de RVA gemiddeld 20.385 betalingen per maand werden verricht. In 2018 waren dat er nog 14.922 per maand, goed voor een daling van 27%.

De overdracht van deze premies en toeslagen omvat de bevoegdheid inzake de reglementering, attestatie en uitbetaling. De stage-uitkering in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd na de overdracht vervangen door een nieuw stelsel, 'Stage First'. De meeste operationele overdrachten resulteerden echter in een afvoering van de stelsels. De doelstellingen werden dan overgedragen naar andere stelsels of strategieën, zoals de 'Plan Impulsion' in het Waals Gewest en de verminderde RSZ-bijdragen in het Vlaams Gewest (cf. infra).

De RVA-statistieken behandelen enkel de betalingen waarvoor de RVA operationeel verantwoordelijk is. Bij overdracht zijn de statistieken over deze maatregelen dan ook uitdovend.

¹ Deze publicatie behandelt dus niet de stelsels die op het federale niveau behouden blijven (de tewerkgestelden in een beschermde werkplaats en de PWA-vrijstelling). Om een duidelijk overzicht te kunnen geven, werd Activa PVP (cf. infra) wel nog opgenomen in de Activamaatregelen.

Gezien de statistische invalshoek, worden ook die maatregelen buiten beschouwing gelaten die de facto reeds zijn uitgedoofd en daardoor niet langer zichtbaar zijn in de statistieken (= minder dan één betaling per maand over het hele land), zoals de mobiliteitstoelag.

Tabel 1

Stand van zaken m.b.t. de bevoegdheidsoverdracht van premies en toeslagen

	Overdracht				Aantallen 2015				
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land
Opleidingsuitkering	01.09.2018	01.07.2017	-	-	1.794	659	114	16	2.583
Stage-uitkering (incl. instapstage)	01.09.2018	01.07.2017	01.01.2017	-	126	1.154	352	22	1.654
Vestigingsuitkering	01.01.2018	01.07.2017	01.01.2018	01.07.2016	12	0	1	0	13
Werkhervattingstoelag (loontrekkende, zelfstandige en activiteitencoöperatie)	15.03.2018	01.07.2017	01.10.2017	-	12.072	2.695	481	79	15.327
Premie laatste maand beroepsopleiding	01.05.2016	01.07.2017	01.10.2017	01.07.2016	20	28	10	1	59
Kinderopvangtoeslag	01.01.2018	-	-	01.07.2016	296	420	28	1	744
PWA-opleidingstoelag	01.01.2018	01.07.2017	01.10.2017	01.07.2016	0	0	1	0	1
Overstappremie	01.09.2016	01.07.2017	01.10.2017	01.07.2016	3	0	0	0	3

	Aantallen 2018					Evolutie 2015-2018				
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land
Opleidingsuitkering	1.597	16	151	19	1.783	-11,0%	-97,5%	+32,5%	+14,4%	-31,0%
Stageuitkering (incl. instapstage)	5	18	2	16	41	-96,1%	-98,4%	-99,4%	-28,2%	-97,5%
Vestigingsuitkering	0	0	0	0	0	-100,0%	-	-100,0%	-	-100,0%
Werkhervattingstoelag (loontrekkende, zelfstandige en activiteitencoöperatie)	10.290	1.844	371	88	12.593	-14,8%	-31,6%	-22,9%	+12,2%	-17,8%
Premie laatste maand beroepsopleiding	0	5	0	0	5	-100,0%	-84,1%	-100,0%	-100,0%	-92,4%
Kinderopvangtoeslag	76	408	17	0	501	-74,3%	-2,9%	-38,5%	-100,0%	-32,7%
PWA-opleidingstoelag	0	0	0	0	0	-100,0%	-100,0%	-100,0%	-	-100,0%
Overstappremie	0	0	0	0	0	-100,0%	-100,0%	-	-	-100,0%

Situatie op 31.01.2019

NB: De vestigingsuitkering bestaat feitelijk niet meer, aangezien hiervoor een begeleiding door het Participatiefonds noodzakelijk is en dit fonds niet meer bestaat.

3 Vrijstellingen²

In 2015 werden gemiddeld maandelijks 39.767 betalingen verricht aan werklozen die waren vrijgesteld van de inschrijving als werkzoekende omwille van een opleidingsmaatregel of stage. Dat aantal daalde in 2018 met 8,1% tot 36.564 betalingen per maand.

De gewestelijke diensten kregen in het kader van de Zesde Staatshervorming de bevoegdheid om deze vrijstellingen toe te kennen en bepaalde aspecten van de reglementering te beheren.

De stelsels van vrijstellingen voor het volgen van studies, opleidingen en stages werden overgedragen zonder fundamentele wijzigingen. In het Vlaams Gewest werd de regelgeving rond vrijstellingen enigszins aangepast, maar daarbij werd vaak uitgegaan van wat al federaal was voorzien. Aangezien de betrokkenen betalingen ontvangen in het kader van de werkloosheidsuitkering, blijven deze maatregelen deel uitmaken van de RVA-statistieken.

Tabel 2

Stand van zaken m.b.t. de bevoegdheidsoverdracht van vrijstellingen

	Overdracht				Aantallen 2015				
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land
Vrijstellingen voor het volgen van studies, opleidingen en stages	01.01.2017	01.01.2016	01.03.2016	01.01.2016	17.169	18.524	3.816	259	39.767

	Aantallen 2018					Evolutie 2015-2018				
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land
Vrijstellingen voor het volgen van studies, opleidingen en stages	16.016	16.164	4.130	254	36.564	-6,7%	-12,7%	+8,2%	-1,7%	-8,1%

Situatie op 31.01.2019

4 Bonussen

De bonussen omvatten de stagebonus en de startbonus. Beide werden tot nu toe zonder grote wijzigingen overgedragen naar het gewestelijke niveau op het vlak van reglementering,

² NB: De PWA-vrijstelling werd niet overgedragen, maar kende vanaf 1 januari 2016 een belangrijke hervorming. Ze werd beperkt tot de PWA-vrijstellingen beoogd in artikel 79, §4 bis, 2e lid (180 PWA-uren + 33% permanente arbeidsongeschiktheid) en artikel 79ter, §5 (activiteit als PVP).

attestatie en uitbetaling. Voor deze materies, waarvoor in 2015 in totaal gemiddeld 1.369 betalingen per maand gebeurden, vond de overdracht bij alle gewestelijke diensten op hetzelfde moment plaats. Aangezien zij vanaf 01.01.2016 als operator voor de betalingen optreden, zijn deze maatregelen binnen de RVA-statistieken uitdovend. In 2018 werden er in onze statistieken geen betalingen meer geregistreerd voor de bonussen.

Tabel 3
Stand van zaken m.b.t. de bevoegdheidsoverdracht van de stagebonus en de startbonus

	Overdracht				Aantallen 2015				
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land
Stagebonus	01.01.2016	01.01.2016	01.01.2016	01.01.2016	247	345	26	22	640
Startbonus	01.01.2016	01.01.2016	01.01.2016	01.01.2016	283	399	23	24	729

Situatie op 31.01.2019

5 Activeringsmaatregelen

De overdracht van de activeringsmaatregelen (doorstromingsprogramma, SINE en Activa) omvat de attestatie en bepaalde aspecten van de reglementering. In 2015 werden er gemiddeld 52.517 betalingen per maand verricht. Dat aantal daalde in 2018 met 10,4% tot 47.029 betalingen.

De doorstromingsprogramma's zijn, tot nu toe met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, overal overgenomen en afgevoerd in de loop van 2016 en 2017. Deze statistieken zijn dus uitdovend.

SINE werd enkel overgedragen naar de Duitstalige Gemeenschap, die de maatregel afschafte op 1 januari 2019 voor indiensttredingen na 31 december 2018.

De enige Activamaatregel die aanvankelijk op federaal niveau behouden werd, is Activa PVP. Hoewel de RVA de operationele verantwoordelijkheid behield, werd dit stelsel op budgettair vlak overgedragen naar de FOD Binnenlandse Zaken. Deze voorzag vanaf 1 januari 2018 een nieuwe federale regeling die Activa PVP verving. In het kader van deze nieuwe regeling ontvangen de gemeenten met een veiligheids- en preventieplan een toelage. De gemeenten betalen zelf het volledige loon van de stadswachten. Om de afschaffing van het oude Activa PVP-stelsel te kunnen uitvoeren, werd het alsnog overgedragen naar de gewesten, waar het werd opgeheven zonder overgangsmatregelen. Enkel het Vlaams Gewest koos ervoor Activa PVP te behouden, waarbij de RVA als operator optreedt.

Bijgevolg is ook dit stelsel in principe uitdovend. Om het overzicht te behouden, worden betalingen voor dit stelsel bij het totaal voor de Activamaatregelen geteld.

De gewestelijke diensten maakten verschillende beleidskeuzes voor de overige Activamaatregelen die reeds (minstens operationeel) naar hen werden overgedragen. Het Vlaams Gewest koos ervoor om Activa Start (1 juli 2016) en Activaplan (1 januari 2017) volledig af te voeren en te integreren in andere stelsels of strategieën (o.a. die gebaseerd op de verminderde RSZ-bijdragen). Deze statistiek is dan ook uitdovend. Het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bleven aanvankelijk de federale regelgeving ongewijzigd toepassen na de operationele overdracht. Vanaf 1 juli 2017 heeft het Waals Gewest, na de reglementaire overdracht, Activa vervangen door een nieuw stelsel, 'Plan Impulsion'. Ook voor dit nieuwe plan blijft de RVA operationeel verantwoordelijk voor de uitvoering van de betalingen. De maatregelen in kwestie blijven dan ook voorkomen in de RVA-statistieken. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest koos ervoor Activa Start af te voeren en Activaplan om te vormen in 'Activa Brussels' vanaf 1 oktober 2017. Hier geldt ook dat de RVA operator is voor het nieuwe stelsel. De Duitstalige Gemeenschap heeft de Activaregeling vanaf 1 januari 2019 volledig opgeheven.

Tabel 4
Stand van zaken m.b.t. de bevoegdheidsoverdracht van de activeringsmaatregelen

	Overdracht				Aantallen 2015				
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land
Doorstromingsprogramma	01.01.2017	01.07.2017	-	01.10.2016	921	2.676	621	0	4.217
SINE	-	-	-	01.01.2019	6.633	3.473	352	87	10.544
Activa	Activa Start	01.07.2016	01.07.2017	01.10.2017	12.563	19.998	4.995	200	37.756
	Activaplan	01.01.2017	01.07.2017	01.10.2017					

	Aantallen 2018					Evolutie 2015-2018				
	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Hfdst. Gewest	Duitstalige Gemeenschap	Land
Doorstromingsprogramma	3	2.474	594	0	3.071	-99,6%	-7,5%	-4,3%	-	-27,2%
SINE	5.872	3.416	342	82	9.711	-11,5%	-1,6%	-2,9%	-6,1%	-7,9%
Activa	2.815	26.563	4.602	267	34.247	-77,6%	+32,8%	-7,9%	+33,6%	-9,3%

Situatie op 31.01.2019

6 Besluit

Aangezien de RVA-statistieken gebaseerd zijn op het aantal betalingen waarvoor de RVA en de uitbetalingsinstellingen operator zijn, liggen de bovenstaande overdrachten aan de basis van een aantal statistische reeksbreuken. De meest manifeste breuk doet zich voor bij de stage- en startbonus, waarvoor de bevoegdheid om de betaling uit te voeren voor alle gewesten tegelijk is overgedragen op 1 januari 2016. Die maatregelen verdwijnen dan ook volledig uit de RVA-statistieken (van gemiddeld 1.369 betalingen in 2015 naar 0 in 2018).

Voor bepaalde maatregelen is de impact van de bevoegdheidsoverdrachten dus sterk zichtbaar in de statistieken van 2018. Naargelang het aantal overdrachten stijgt, neemt die impact toe. De aard van de impact hangt af van de aard van de overdracht (al dan niet overdragen van de betalingsbevoegdheid, al dan niet afschaffen van een maatregel enz.) en de omvang van het overgedragen stelsel in het gewest of de gemeenschap in kwestie.

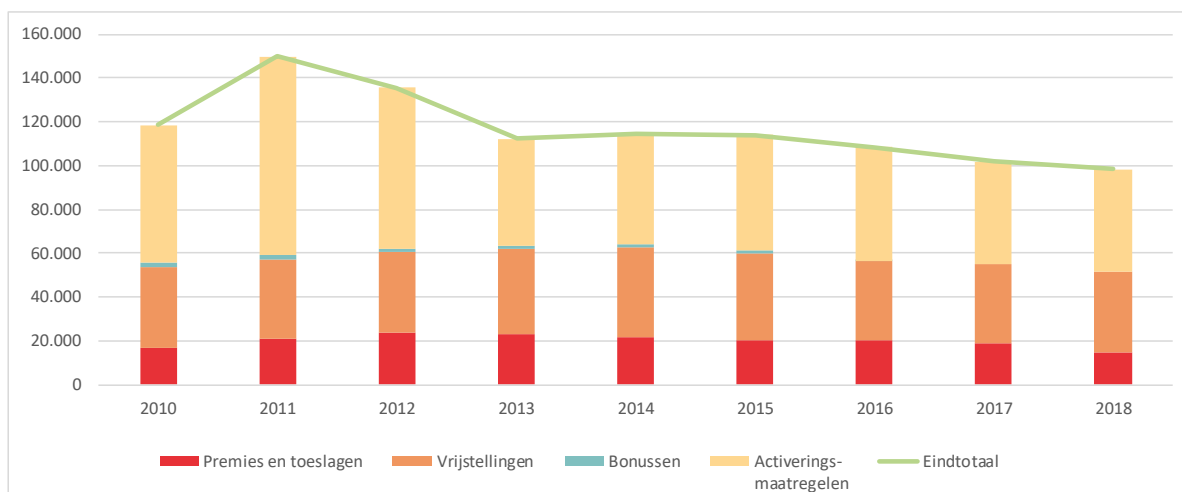
Tabel 5
Evolutie van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen onderhevig aan de Zesde Staatshervorming: 2010-2018³

	Premies en toeslagen	Vrijstellingen	Bonussen	Activerings- maatregelen	Eindtotaal
2010	16.853	36.964	1.689	62.870	118.375
2011	21.235	36.167	1.626	90.731	149.759
2012	23.753	36.762	1.575	73.491	135.581
2013	23.035	38.881	1.577	48.615	112.107
2014	21.542	40.991	1.462	50.399	114.394
2015	20.385	39.767	1.369	52.517	114.038
2016	20.023	36.335	15	52.129	108.503
2017	19.087	35.896	0	46.771	101.753
2018	14.922	36.564	0	47.029	98.515
Evolutie 2015-2018	-26,8%	-8,1%	-100,0%	-10,4%	-13,6%

Situatie op 31.01.2019

NB: In de bovenstaande tabel zijn de activeringsmaatregelen incl. Activa PVP, cf. supra.

Grafiek 1
Evolutie van de tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen onderhevig aan de Zesde Staatshervorming: 2010-2018

³ In dit historische overzicht werd het Win-winaanwervingsplan een tijdelijk versterkt substelsel van Activa, ook opgenomen onder de Activamaatregelen. Aangezien dit stelsel werd afgevoerd vóór de

Zesde Staatshervorming werd het niet overgedragen naar de gewesten. Bijgevolg kwam het ook niet eerder aan bod in deze publicatie.

Bijlage: beschrijving van de behandelde tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen

Hierna geven we een beknopte beschrijving van (het federale kader van) de behandelde tewerkstellings- en opleidingsmaatregelen.

• Premies en toeslagen

- Opleidingsuitkering:
Om niet-vergoede werklozen (schoolverlaters in beroepsinschakelingstijd, herintreders ...) aan te sporen een individuele beroepsopleiding in een onderneming te volgen, worden aan deze werkzoekenden uitkeringen toegekend tijdens de opleiding, zelfs al voldoen zij niet aan de normale voorwaarden om inschakelings- of werkloosheidsuitkeringen te genieten. Deze uitkering noemt men de opleidingsuitkering.
- Stage-uitkering:
Om schoolverlaters in de beroepsinschakelingstijd aan te sporen een stage te volgen, worden aan deze werkzoekenden uitkeringen toegekend tijdens deze stage, zelfs al voldoen zij (nog) niet aan de normale voorwaarden om inschakelings- of werkloosheidsuitkeringen te genieten. Een specifieke vorm is de instapstage. Een instapstage is een stage in een onderneming, een vzw of een overheidsdienst. De instapstage duurt minstens 3 en hoogstens 6 maanden, en moet voltijds zijn. De RVA betaalt een stage-uitkering, de stagegever een premie.
- Vestigingsuitkering:
Om werklozen jonger dan 30 jaar aan te sporen zich te vestigen als zelfstandige of een bedrijf op te richten, worden aan deze werkzoekenden uitkeringen toegekend tijdens de periode waarop zij zich hierop voorbereiden (ten minste 3 en ten hoogste 6 maanden), zelfs al voldoen zij (nog) niet aan de normale voorwaarden om inschakelings- of werkloosheidsuitkeringen te genieten. Gedurende die periode zijn zij ook vrijgesteld van de inschrijving als werkzoekende. Om recht te hebben op deze uitkering moet de werkloze zich onder meer laten begeleiden door het Participatiefonds en door een Steunpunt voor starters.
- Werkhervattingstoelage:
De werkhervattingstoelage is een vergoeding ten laste van de RVA die wordt toegekend als aanvulling op het inkomen van de oudere uitkeringsgerechtigde volledig werkloze (zonder bedrijfstoelage) die het werk hervat. De werkhervattingstoelage kan worden toegekend voor de volledige duur van de werkhervatting of kan beperkt zijn in tijd.
- Premie laatste maand beroepsopleiding:
Dit is een premie aan werklozen gedurende de laatste maand waarin ze een beroepsopleiding volgen, indien het wekelijkse aantal uren opleiding overeenstemt met een voltijdse arbeidsregeling, de werkelijke duurtijd van de opleiding ten minste zes maanden bedraagt en gelegen is binnen een periode van twaalf maanden, en de werkloze op het tijdstip van de aanvang van de opleiding ten minste twaalf maanden werkloos was. De premie wordt slechts eenmaal toegekend.
- Kinderopvangtoelage:
De gezinshoofden van een eenoudergezin die sinds ten minste 3 maanden uitkeringsgerechtigd volledig werkloos zijn en die het werk hebben hervat, kunnen een premie genieten in geval van werkhervatting. Deze premie, de kinderopvangtoelage, kan onder bepaalde voorwaarden worden toegekend aan de alleenstaande ouder die het werk hervat als loontrekkende of die zich vestigt als zelfstandige in hoofdberoep. De premie wordt gedurende maximaal 12 maanden betaald.
- PWA-opleidingstoelage:
Dit is een toeslag ter aanvulling van het dagbedrag uitgekeerd aan uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die een PWA-vrijstelling genieten. Daarvoor moet de uitkeringsgerechtigde voldoen aan de volgende voorwaarden: de werkloze is verbonden door een overeenkomst voor beroepsopleiding of een vormings- of inschakelingsactie, bij de aanvang van de opleiding of de actie voldeed de werkloze aan de voorwaarden om gedurende de kalendermaand die de vorming of actie voorafgaat de PWA-vrijstelling te kunnen genieten, de gemiddelde wekelijkse duur van de opleiding of van de actie bedraagt ten minste 17,5 uur en de voorziene totale duur ten minste twee maanden, en de werkloze heeft in de beschouwde maand vanaf de aanvang van de opleiding of van de actie geen prestaties geleverd in het kader van een PWA-arbeidsovereenkomst.
- Overstappremie:
De loontrekkende werknemer die op eigen verzoek, bij dezelfde werkgever, overstapt van zwaar werk naar lichter werk en hierbij inkomensverlies lijdt, kan aanspraak maken op een overstappremie indien aan de voorwaarden is voldaan. Van deze regeling kan slechts eenmaal gebruik gemaakt worden.

- **Vrijstellingen**

- Tot deze categorie behoren de werklozen die vrijgesteld zijn van bepaalde verplichtingen voor het volgen van studies, lessen, (beroeps-)opleidingen en voor bepaalde stages. Onder deze categorie vallen ook de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die een vrijstelling genieten ingevolge het sluiten van een overeenkomst met een activiteitencoöperatie als kandidaat-ondernemer en de werklozen die een vrijwillige militaire inzet hebben ondertekend.

- **Bonussen**

- **Stagebonus:**
De stagebonus is een premie betaald door de RVA aan de werkgever die in het kader van een alternerende opleiding een jongere tijdens de leerplicht opleidt of tewerkstelt, onder de vorm van een opleidings- of arbeidsovereenkomst met een voorziene duur van minstens 4 maanden.
- **Startbonus:**
De startbonus is een premie die de RVA onder bepaalde voorwaarden betaalt aan de jongere die nog geen 18 jaar is en die, tijdens de leerplicht en in het kader van een alternerende opleiding, een praktijkopleiding volgt of beroepservaring opdoet bij een werkgever.

- **Activeringsmaatregelen**

- **Doorstromingsprogramma:**
De doorstromingsprogramma's zijn banen die voor werklozen worden gecreëerd in de openbare sector en in de verenigingssector om te voldoen aan collectieve behoeften waaraan helemaal niet of onvoldoende wordt tegemoetgekomen in het reguliere arbeidscircuit.
- **SINE:**
De regeling van de sociale inschakelingseconomie (SINE) richt zich tot de laaggeschoolde langdurig werklozen die – meestal in het kader van een goedgekeurd project – tewerkgesteld zijn bij een werkgever die behoort tot de doelgroep van SINE. Het gaat dan bv. over beschutte werkplaatsen, PWA's en OCMW's die SINE-initiatieven organiseren.
- **Activa:**
Activa heeft tot doel de aanwerving van langdurig werkzoekenden te vergemakkelijken. Dit gebeurt enerzijds door het toekennen van een vermindering van RSZ-werkgeversbijdragen en anderzijds door het betalen van een geactiveerde werkloosheidsuitkering, de werkuitkering. De werkgever mag deze werkuitkering van het nettoloon aftrekken, waardoor deze een loonsubsidie vormt. Activa kent een aantal specifieke vormen, waaronder Activa voor personen met een verminderde arbeidsgeschiktheid, Activa voor laaggeschoolde jongeren onder de 30 jaar of Activa PVP (Preventie- en Veiligheidspersoneel).